

lisme worden gekarakteriseerd, waarbij elementen van het groteske en absurde op scherpzinnige wijze met een realistische uitbeelding worden vervlochten. Veel opzien baarde de publikatie van zijn brieven in gevangenschap geschreven aan zijn vrouw, die vooral gedachten over literatuur, natuur en godsdienst bevatten, ook verschenen in Nederlandse vertaling: *Een stem uit het koor* (1975).

WRK. (behalve de genoemde): *Fantastitsjeski mir Abrama Tertsja* (= De fantastische wereld van Abram Tertsj, 1967); *Mysl' vrasploch* (= Invallen, 1966); *Progoelki s Poesjingan* (1975; Duitse vert.: *Promenaden mit Puschkin*, 1977). – Ned. vert.: *Drie verhalen* (1966); *Ljoebimov* (1967).

LIT. Ch.B. Timmer, *Abram Tertsj en het urbanisme*, in: *Rusland zwart op wit* (1966); Z. Maurina, *Portréts russ. Schriftsteller* (1968).

Sinkiang (ook *Sin-tjiang*, *Hsin-chiang* of *Xinjiang*), oude naam van de huidige Chinese autonome regio *Xinjiang Uygur.

Sinn Féin (Gaelisch, = 'Wij Alleen'; afk.: SF), de rond de eeuwwisseling door de journalist A. Griffith opgerichte Ierse vrijheidsbeweging, oorspronkelijk vooral gericht op de economische onafhankelijkheid van Ierland ten opzichte van Groot-Brittannië. In beginsel was de beweging niet republikeins en verwierp zij geweld als strijdmiddel. Na de stichting van de Ierse Vrijstaat viel de beweging uiteen als gevolg van meningsverschillen over het aanvaarden van de Britse voorwaarden (zie ook *Ierland en Republiek *Ierland). Sinds de jaren vijftig werkt Sinn Féin nauw samen met het Ierse Republikeinse Leger, de IRA, en wordt als de politieke arm daarvan beschouwd. In 1981 nam Sinn Féin voor het eerst sinds Noord-Ierland onder rechtstreeks bestuur van Londen was geplaatst, weer aan verkiezingen deel. De in de beruchte Maze-gevangenis verblijvende hongerstaker Bobby Sands (later overleden als gevolg van zijn hongerstaking) won een zetel. Bij de verkiezingen voor een regionale assemblee in 1982 veroverde Sinn Féin 10% van de stemmen. Het hoogtepunt kwam in 1983, toen Sinn Féin bij de algemene verkiezingen 13,4% van de stemmen behaalde. Na de stabilisering van de situatie in Noord-Ierland na het Iers-Britse akkoord van Hillsborough (1985) daalde de populariteit van Sinn Féin weer.

LIT. A. de Bruyne, *Sinn Féin* (1969); P. Mcardle, *The secret war* (1984); P. Bew, *The British State and the Ulster crisis* (1985); A. Kenny, *The Road to Hillsborough: the shaping of the Anglo-Irish agreement* (1986); P. Bishop en E. Mallie, *The provisional IRA* (1987); P. Arthur, *Northern Ireland since 1968* (1988); T. Wilson, *Ulster: conflict and consent* (1989).

Sinningia, plantengeslacht, zie **Gloxinia*.

sinologie (v. Gr. *Sinai* = China en **logos*), de wetenschappelijke studie van de Chinese taal en cultuur, is – na een bescheiden aanzet in de 17de eeuw door geleerden als J. Golius en I. Vossius – begonnen in de 18de eeuw met het werk van Franse jezuïeten als J.-B. du Halde

(1674–1743) en A. Gaubil (1689–1759). Aan het begin van de 19de eeuw werd de eerste leerstoel voor de Chinese taal- en letterkunde ingesteld in Frankrijk, dat met geleerden als J.P. Abel Rémusat (1788–1832), St. Julien (1799–1873), Ed. Chavannes (1865–1918), M. Granet (1884–1940), H. Maspero (1883–1945) en P. Pelliot (1878–1945) tot de eerste decennia van de 20ste eeuw de leiding had. In Engeland verdient in de 19de eeuw de Schotse zendeling James Legge (1815–1897), in Duitsland de taalkundige H.G.C. von der Gabelenz (1840–1893) vermelding. In Nederland werd de eerste leerstoel voor het Chinees ingesteld in 1875 in Leiden. De eerste hoogleraar was Gustaaf Schlegel (1840–1903). In België werd de eerste leerstoel voor sinologie in 1957 ingesteld te Gent. De Chinese taal en cultuur werden echter al vroeger aan verscheidene universiteiten gedoceerd. De term sinologie heeft na de Tweede Wereldoorlog een wat verouderde klank gekregen; de studie verplaatst zich meer en meer van het geheel naar onderdelen van de Chinese cultuur, zoals Chinese geschiedenis, linguïstiek, economie e.d., en het zwaartepunt van de studie heeft zich verlegd van die van de klassieke werken en de oude geschiedenis naar onderwerpen op socio-economisch gebied. Het werk van moderne Chinese geleerden voor de bestudering van hun eigen cultuur overtreft in omvang – en vaak ook in kwaliteit – dat van westerse geleerden. Ook Japanse geleerden hebben op elk terrein van de Chinese cultuur baanbrekend werk gedaan; kennis van de Japanse taal is daarom voor iedere sinoloog onmisbaar.

LIT. J.J.L. Duyvendak, *Early Chinese studies in Holland*, in: *T'oung Pao*, 32 (1936); E.H. Von Tscherner, *Die Chinakunde als Wissenschaft* (1940); P. Demiéville, *Le chinois à l'École Nationale des Langues Orientales Vivantes*, overdruk uit: *Centcinquantenaire de l'École des Langues Orientales* (1948); J.J.L. Duyvendak, *Holland's contributions to Chinese studies* (1950); H. Franke, *Sinologie* (1953); *Revue bibliographique de sinologie*, uitg. d. P. van der Loon (1955 vv.); *Choix d'études sinologiques, 1921–1970* (1973).

Sinop of **Sinope**, havenstad in Turkije, hoofdstad van de gelijknamige provincie, aan de Zwarte Zee, met (1986) 19 000 inw. Haven. Enige scheepsbouw en kustscheepvaart. Turks-Amerikaans radarcentrum. Museum in de voormalige madrasa.

Geschiedenis. Sinope werd ca. 700 v.C. door Milete gesticht en ontwikkelde zich tot een machtige handelsstad op basis van een schitterende ligging aan twee natuurlijke havens. Sinope stichtte verscheidene kolonies, o.m. Trapezus. Na Perzische overheersing (ca. 550 – ca. 330 v.C.) werd de stad in de 2de eeuw v.C. hoofdstad van het koninkrijk Pontus, o.m. residentie van Mithridates VI. Volgens een overlevering was Sinope de bakermat van de cultus van *Serapis. In 1214 werd de stad door Seldjoeken veroverd.

In de 15de eeuw kwam zij bij het Osmaanse Rijk.

LIT. E.A. Kurgal en L. Budde, *Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Sinop* (1956).

sinopia, benaming voor de voortekening die in de Italiaanse frescoschilderkunst tot in de 16de eeuw gebruikelijk was (zie *fresco). De tekening werd op de schoongemaakte muur eerst met houtskool en daaroverheen met het penseel in oker aangebracht; de oker werd oorspronkelijk uit de Turkse stad Sinop(e) geïmporteerd. Bij restauratie of overbrenging op een andere drager van fresco's wordt vaak de voortekening weer zichtbaar.

Sinopoli, Giuseppe (Venetië, 2 nov. 1946), Italiaans dirigent en componist, studeerde tevens chirurgie en psychologie. In 1975 richtte hij het ensemble Bruno Maderna op, waarmee hij hedendaags repertoire uitvoerde. Hij werd in 1983 aangesteld als chefdirigent van het Philharmonia Orchestra te Londen. In zijn composities maakt hij veel gebruik van elektronica en van computers.

WRK. *25 studi per tre parametri* (1969); *Numquid et unum* (1970); *Sunyata* (1972); *Piano-sonate* (1974).

Sino-Tibetaans of **Sino-Tibetaanse talen** (vroeger ook wel **Indochinese talen** genoemd), een van de wat het aantal sprekers betreft grootste taalfamilies ter wereld. Zij bestaat uit een Sinitische en een Tibeto-Birmaanse tak. De Sinitische tak omvat alle moderne talen die van het Oudchinees afstammen (zie *Chinese taal). Van de Tibeto-Birmaanse tak zijn niet alle talen even goed in kaart gebracht, maar zeker is dat het om ruim 300 talen gaat. Het merendeel van de Tibeto-Birmaanse talen heeft een beperkt verspreidingsgebied, hoewel enkele, zoals het Tibetaans en het Birmees, enorme gebieden bestrijken en oude literaire tradities kennen.

De Tibeto-Birmaanse talen worden gesproken door bevolkingsgroepen in Tibet, Nepal, Bhutan, India, China, Birma, Thailand, Laos en Vietnam. De Tibeto-Birmaanse talen worden verdeeld in: a. een Bodische groep, enerzijds bestaande uit de Tibetaanse dialecten en daaraan nauw verwante talen (zoals het Gurung en Tamang), anderzijds uit het Lepcha, het Newari en de Kiranti-talen van de oostelijke Himalaja; b. de Barische groep, bestaande enerzijds uit de talrijke Kama-rûpaanse talen in noordoostelijk India en de grensstreken tussen India, Bangladesh en Birma, anderzijds uit de Kachindialecten in noordwestelijk Birma en de daaraan verwante Luïsche talen; c. de Birmaanse groep, bestaande uit het Birmees en de Loloïsche talen, het Naxi en de Rung-talen; d. de Karen-talen in het uitgestrekte grensgebied tussen Thailand en Birma.

De moderne taalkunde kent geen taalfamilie met een grotere typologische verscheidenheid dan de Sino-Tibetaanse. Zo hebben bepaalde talen, zoals het Chinees, door het samen- of wegvallen van slot- en beginmedeklinkers zich tot toon-

taal ontwikkeld en buigingsmorfologie verloren, terwijl bijv. de Kiranti-talen in de oostelijke Himalaja en het Tangoet in Binnen-Mongolië nog ingewikkelde vervoegingen en verbuigingen kennen en opeenvolgingen van slot- en beginmedeklinkers hebben behouden.

Het oorsprongsgebied van de Sino-Tibetaanse talen zou hebben gelegen in het zuidoosten van het huidige Tibet, het heuvelachtige gebied aan de bovenloop van de Mekong, de Yangzi Jiang, de Brahmaputra en de Salween. Het Chinees heeft zich afgesplitst en vanuit dit stamland noordwaarts naar het stroomgebied van de Gele Rivier verspreid. Dit kan in een vroeg stadium zijn gebeurd, zoals vaak wordt verondersteld, maar even waarschijnlijk is dat het Oudchinees een zijtak is van het Oudtangoet of het Oudtibetaans, die beide in het noorden van het Sino-Tibetaanse taalgebied werden gesproken. Volgens een gangbare opvatting zouden de Zhōu, die in de 11de eeuw v.C. de Shāng-dynastie overwonnen, de sprekers van het oudste Chinees zijn geweest. De Zhōu namen het schrift van de Shāng, die mogelijk een Altaïsche taal spraken, over en dit schrift ontwikkelde zich in de loop van de eeuwen tot het ons bekende Chinese schrift (zie *Chinees taal). Pas in de 3de eeuw v.C. begonnen de Chinezen zich ook in zuidelijk China te vestigen (zie *Kadai-talen; *Hmong-Miën-talen).

LIT. P.K. Benedict, *Sino-Tibetan, a conspectus* (1972); J. Matisoff, *The languages and dialects of Tibeto-Burman*, in: *Contributions to Sino-Tibetan studies* (1986); S. de Lancey, *Sino-Tibetan languages*, in: *The world's major languages* (1987); G.L. van Driem, *The Proto-Tibeto-Burman verbal agreement system*, in: *Bulletin of the school of Oriental and African studies* (1991); Idem, *The languages of the Himalayas: a cultural and linguistic history of Nepal, Sikkim and Bhutan* (1992).

Sinsin, een deel van de Belgische gem. *Somme-Leuze, prov. Namen, tot 1977 (321 inw.) een zelfstandige gemeente, in de Famenne, op de grens met de Condroz. Kasteel Bellevue. Zeer belangrijke prehistorische vindplaats (grotten). Resten van een Gallisch oppidum. Merovingische en Karolingische vondsten.

Sint Adelbert-Vereniging, zie Sint *Adelbert-Vereniging.

Sint Agatha, deel van de Nederlandse gemeente *Cuijk en Sint Agatha.

Sint-Agatha-Berchem (Fr.: *Berchem-Sainte-Agathe*), gemeente in België, prov. Brabant, Hoofdstedelijk Gewest Brussel, 2,95 km², met (1991) 18 539 inw.

Sint-Agatha-Berchem, een kleine gemeente in het westen van de Brusselse agglomeratie, is een woongemeente, de minst verfranst van de agglomeratie. Van de werkbevolking (1981) is 0,5% werkzaam in de landbouw, 30,9% in de industrie en 68,6% in de dienstensector. Provinciaal instituut voor gehoor- en gezichtsgestoorden en blinden. De romaanse St.-Agathakerk (buiten gebruik gesteld; nu cultureel centrum), in 1744 her-

bouwd in barokstijl, heeft een gotische toren uit de 15de eeuw. De nieuwe, gelijknamige kerk herbergt enkele bezienswaardigheden, afkomstig uit de oude kerk. Barokkasteel Maricolles.

Sint-Agatha-Rode, deel van de Belgische gem. *Huldenberg, prov. Brabant, tot 1977 (973 inw.) een zelfstandige gemeente, in de Brabantse Leemstreek, aan de samenvloeiing van Dijle en Lasne, aan de taalgrens. Gotische kerk (13de eeuw) met zware, vierkante westtoren en bezienswaardig interieur. Natuurreservaat Grootbroek. Prehistorische en Romeinse vondsten.

Sint-Amands, gemeente in België, prov. Antwerpen, arr. Mechelen, 15,58 km², met (1991) 7212 inw. Sint-Amands, gelegen in Klein-Brabant, aan de Schelde, is een woonforensengemeente met landbouw, enige industrie en dagtoerisme. Van de werkbevolking (1981) is 11,4% werkzaam in de landbouw, 25,1% in de industrie en 63,5% in de dienstensector. St.-Amandskerk (18de eeuw; barok; door brand beschadigd in 1882) met interessant 17de-eeuws interieur. Gotische kapel van O.-L.-Vrouw-ten-Donkere (17de eeuw) met beeldhouwwerk van G.I. Kerriex. Emile Verhaerenmuseum en cultureel centrum in het oude Veerhuis; grafmonument van Verhaeren op de Scheldekaai. Molenmuseum. Paardenzegening en ruitermegang op de zondag na 29 juni. Schandpaal uit 1772. Prehistorische en Romeinse vondsten.

De huidige gemeente ontstond in 1977 door samenvoeging van de toen opgeheven gelijknamige gemeente (4409 inw.) met *Lippelo en *Oppuurs.

LIT. A.J. Hallez, *Bijdr. tot de gesch. van Sint-Amands-op-Schelde* (1937).

Sint-Amandsberg, een deel van de Belgische gemeente en stad *Gent, prov. Oost-Vlaanderen, tot 1977 (23 800 inw.) een zelfstandige gemeente, in Zandig Vlaanderen, aan de Schelde.

Romeinse vondsten. Het Groot Begijnhof (70 ha; in 1874 uit Gent naar hier overgebracht en herbouwd in 15de-eeuwse Vlaamse stijl), met zijn Groothuis, ziekenhuis, kerk en 80 huisjes, vormt een indrukwekkend architectonisch geheel. Op de Kapellenberg de St.-Amandskapel (1720) met het bekende kerkhof Campo Santo, waar talrijke vooraanstaande Vlamingen zijn begraven. De tweede maandag van mei vermaarde Negenmeimarkt (paardenmarkt; sedert 1540).

LIT. *St.-Amandsberg en de Negenmeimarkt* (1940); R. de Backer, *Campo Santo* (1967).

Sint-Andries, deel van de Belgische gemeente en stad *Brugge, prov. West-Vlaanderen, tot 1971 (16 400 inw.) een zelfstandige gemeente, in de Brugse agglomeratie, op de grens tussen de Zeeolders en Zandig Vlaanderen. Grauwedopheidsreservaat. Neogotische parochiekerk met toren uit 1530 en bezienswaardig interieur. De Sint-Andriesabdij te Zevenkerken, in 1899 in romaans-Byzantijnse stijl heropgebouwd, bevat interessante miniaturen. Kapel van O.-L.-V.-

van-t-Boompje (1664). Kastelen met parken en vijvers, o.a.: Het Foreyst, Zevenbergen, Boeverbos, Ter Wind, Biesbroek, Noordveld, 't Steentje, Reibroek, Koudekeuken, Bloemendale, Blauwkasteel, Tudor en Pereboomveld.

LIT. S. van Outryve d'Ydewalle, *Beschrijving der Gemeente Sint-Andries* (1930); Idem, *Geschiedenis van de parochie Sint-Andries* (1945).

Sint Annaland, deel van de Nederlandse gemeente Tholen, prov. Zeeland, op het eiland Tholen, met (1991) 3074 inw. Streekmuseum. Aan de Voorstraat een huis met trapgeveltje uit de eerste helft van de 17de eeuw, het enige huis dat gespaard bleef bij de dorpsbrand van 1692. Hoeve Nooit Gedacht uit 1662. Verder zijn er een stellingmolen uit 1847 en een 17de-eeuwse standaardmolen.

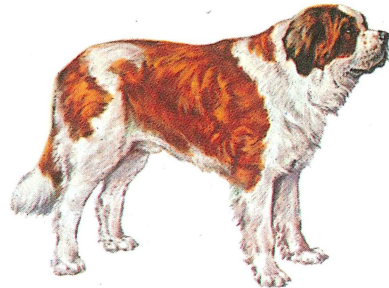
De zelfstandige gemeente Sint Annaland werd in 1971 opgeheven.

Sint Annaparochie, hoofdplaats van de Nederlandse gemeente Het Bildt, prov. Friesland, met (1992) 4330 inw. Hervormde kerk (1682) met banken uit de bouw-tijd, preekstoel uit ca. 1700 en orgel met tribune uit 1727.

Sint-Antelinks, deel van de Belgische gem. *Herzele, prov. Oost-Vlaanderen, tot 1977 (615 inw.) een zelfstandige gemeente, in Zandlemig Vlaanderen en de Denderstreek. Resten van houten windmolen Ter Rijst, reeds vermeld in 1427. De neoclassicistische St.-Gertrudiskerk (1846–1848), met toren uit ca. 1635, bezit interessante voorwerpen.

Sint-Baafs-Vijve, deel van de Belgische gem. *Wielsbeke, prov. West-Vlaanderen, tot 1977 (2290 inw.) een zelfstandige gemeente, aan de Leie en de Mandel. Sint-Baafskerk (grondig gewijzigd in de 18de eeuw; vergroot in de 20ste eeuw) met achthoekige romaanse toren.

Sint Bernard [dierkunde], Zwitsers honderas uit de *dogachtigen. Hoogbenig en kort-of langharig. Breed hoofd met korte, brede snuit. Hangende oren en lange staart. Meestal wit met rood of rood met wit. Schofthoogte ca. 70 cm.

△ Sint Bernard.

Sint-Bernard [geografie] (Duits: *Sankt Bernard*) of **Sint-Bernhardpas**, naam van twee bergpassen in Europa, te weten de Grote en de Kleine Sint-Bernard. De **Grote Sint-Bernard** (Fr.: *Col du Grand-Saint-Bernard*), op de grens van Zwitserland en Italië, ligt tussen Martigny (kanton Va-